

**Cyngor Ymgynghorol Sefydlog
ar Addysg Grefyddol**

**ADRODDIAD BLYNYDDOL
Gwynedd
Medi 2017 – Awst 2018**

Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
Garem Jackson

CYNNWYS

ADRAN 1: CRYNODEB GWEITHREDOL

1.1 Rhagair gan Gadeirydd CYSAG: Y Cynghorydd Paul Rowlinson

ADRAN 2: CYNGOR I AWDURDOD ADDYSG GWYNEDD

2.1 Swyddogaeth CYSAG Mewn Perthynas ag Addysg Grefyddol

2.2 Y Maes Llafur Cytûn

2.3 Pa mor dda yw safonau?

2.4 Ymateb yr Awdurdod Lleol

2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru

2.6 Addysg Grefyddol ac ESTYN

2.7 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG

3.2 Aelodaeth CYSAG Gwynedd 2017-18

3.3 Cyfarfodydd CYSAG a gynhaliwyd yn ystod y cyfnod adrodd

3.4 Arweiniad CYSAG Gwynedd ar gyfer hunan arfarnu safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd

3.5 Arweiniad CYSAG Gwynedd i aelodau sy'n mynychu sesiynau addoli ar y cyd mewn ysgolion

3.6 Cynllun Gweithredu CYSAG Gwynedd 2017-20

**ADRAN 1:
CRYNODEB GWEITHREDOL**

Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliad clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Lleol ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac y mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

1.1 Rhagarweiniad gan y Cadeirydd

Mae'n bleser gennyf gyflwyno Adroddiad Blynyddol CYSAG Gwynedd ar gyfer y flwyddyn academaidd 2017-18. Mae'n nodi sut mae'r CYSAG wedi cyflawni'r dyletswyddau uchod trwy graffu ar adroddiadau hunan arfarnu ysgolion ac adroddiadau ESTYN, gwrando ar gyflwyniadau gan athrawon ar addysg grefyddol yn eu hysgolion, mynychu sesiynau addoli ar y cyd mewn ysgolion a thrafod y datblygiadau yn y cwricwlwm newydd i Gymru.

Rwy'n ddiolchgar i holl aelodau CYSAG Gwynedd, sef cynrychiolwyr Cyngor Gwynedd, yr athrawon a'r enwadau crefyddol am eu hymroddiad yn ystod y flwyddyn. Yn sgil adolygiad gan Gabinet Cyngor Gwynedd o aelodaeth y CYSAG, edrychaf ymlaen at groesawu cynrychiolwyr ystod ehangach o gredoau yn y dyfodol. Rwy'n ddiolchgar hefyd i'r swyddogion am eu cymorth gwerthfawr. Fodd bynnag, fel y nodir isod, mae'n fater o bryder, mewn cyfnod o doriadau cyllidol, nad oes bellach wasanaeth ymgynghorol lleol sy'n gallu cynnig cefnogaeth neu hyfforddiant i athrawon sy'n dysgu addysg grefyddol ac mae'n her gynyddol i CYSAGau allu cynghori a chefnogi ysgolion.

Mae hefyd yn bleser cydweithio ar raddfa genedlaethol â Phanel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (PYCAG) a Chymdeithas CYSAGau Cymru mewn cyfnod o newidiadau mawr ym myd addysg yng Nghymru a Gwynedd.

**Y Cynghorydd Paul Rowlinson
Cadeirydd CYSAG Gwynedd, 2017/2018**

ADRAN 2: CYNGOR I AWDURDOD ADDYSG GWYNEDD

2.1 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addysg Grefyddol

Ceir amlinelliad clir o swyddogaeth CYSAG yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig.

Mae CYSAG yn cynghori'r Awdurdod Lleol ar faterion yn ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd, ac y mae'n gyfrifol am sefydlu cynulliad achlysurol, Cynhadledd Maes Llafur Cytûn, i gynhyrchu neu ystyried diwygio Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

2.2 Y Maes Llafur Cytûn

Mae CYSAGau Gwynedd a Môn wedi mabwysiadu'r 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3 i 19 oed' fel Maes Llafur Cytûn Gwynedd a Môn (2008).

Prif swyddogaeth CYSAG yw, *'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'*. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1) (a)).

2.3 Pa mor dda yw safonau?

Mae CYSAG Gwynedd yn monitro safonau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- dderbyn crynodeb o hunan arfarniadau ysgolion mewn ymateb i gwestiynau allweddol Fframwaith Arolygu ESTYN;
- ddadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- wirio adroddiadau arolygiadau ESTYN rhag ofn bod cyfeiriad at 'addysg grefyddol' neu 'addoli ar y cyd';
- wahodd athrawon a phenaethiaid i rannu eu harferion da gyda'r aelodau yn y cyfarfodydd tymhorol.
- ymweld ag ysgolion, trwy wahoddiad ar hyn o bryd, er mwyn mynychu sesiwn addoli ar y cyd.

2.3.1 Adroddiadau hunan arfarnu ysgolion

Yng nghyfarfod **CYSAG Gwynedd** ar 9 Chwefror 2011 penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau. Mae CYSAG Gwynedd, penaethiaid, ac aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (PYCAG) wedi cymeradwyo'r templedi a luniwyd mewn ymateb i'r Fframwaith Arolygu ESTYN (gweler Atodiad 3.5). Mae clerc CYSAG Gwynedd, sy'n swyddog gwella ansawdd addysg cynorthwyol gyda Chyngor Gwynedd, yn gyfrifol am ddosbarthu a chasglu'r hunan arfarniadau. Gofynnir i ysgolion

cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Gwynedd yn ystod y flwyddyn pan fydd ESTYN yn arolygu'r ysgol. Derbyniwyd 11 adroddiad yn ystod 2017-18, sef 9.2% o ysgolion Gwynedd.

	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018
Nifer o adroddiadau	9 cynradd 0 uwchradd	16 cynradd 1 uwchradd	9 cynradd 3 uwchradd	14 cynradd 0 uwchradd	11 cynradd 2 uwchradd	13 cynradd 1 uwchradd	9 cynradd 2 uwchradd
% o ysgolion Gwynedd				14.1%	13.4%	14.4%	9.2%

Cyflwynwyd a derbyniwyd, adroddiadau hunan arfarnu gan 11 ysgol yn ystod y flwyddyn: Ysgol Abererch, Ysgol Abersoch, Ysgol Baladeulyn, Ysgol Cwm y Glo, Ysgol Felinwnda, Ysgol Friars, Ysgol O M Edwards, Ysgol Nebo, Ysgol Sarn Bach, Ysgol y Gelli ac Ysgol y Moelwyn.

Mae'r canllawiau a'r templedi hunan arfarnu a ddarperir gan GYSAG yn gofyn i'r ysgolion i ymateb i gwestiynau Fframwaith Arolygu Cyffredin ESTYN (Gweler atodiad 3.4). Mae'r ysgolion yn cyflwyno barn gryno am brif gryfderau cyflawniad y dysgwyr ac yn nodi'r agweddau a fydd yn cael sylw dros y ddwy flynedd nesaf. Maent hefyd yn cyflwyno barn gryno am ansawdd y ddarpariaeth a'r arweinyddiaeth mewn addysg grefyddol ac addoli ar y cyd.

Hunan arfarniad addysg grefyddol sy'n seiliedig ar Fframwaith Arolygu ESTYN (2012-2017)

Yn sgil y broses o hunan arfarnu addysg grefyddol yng nghyd-destun hen fframwaith arolygu ESTYN, dyfarnodd 7 o'r ysgolion y graddau isod:

	Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?				Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol				Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn addoli ar y cyd?			
	Rhagorol	Dda	Digono	Anfodddhao	Rhagorol	Dda	Digono	Anfodddhao	Rhagorol	Dda	Digono	Anfodddhao
Cynradd		6	1			6	1			7		
Uwchradd										0		
Cyfanswm		6	1			6	1			7		

Hunan arfarniad addysg grefyddol sy'n seiliedig ar Fframwaith Arolygu newydd ESTYN (Medi 2017)

(Gweler: Atodiad 3.4)

Cyflwynodd dwy ysgol gynradd, Abererch ac O M Edwards, a dwy adran addysg grefyddol uwchradd, Friars a'r Moelwyn, adroddiadau hunan arfarnu oedd yn seiliedig ar y canllawiau sy'n ymateb i Fframwaith Arolygu newydd ESTYN (Medi 2017). Cyflwynodd yr ysgolion uwchradd copiâu llawn o hunan arfarniad yr adrannau Addysg Grefyddol yn unol â pholisïau'r ysgolion. Defnyddiodd un adran uwchradd barnau cyfansawdd ESTYN wrth hunan-arfarnu meysydd arolygu oedd yn berthnasol i'r adran addysg grefyddol.

Mae'r barnau yn cyfeirio at addysg grefyddol ac addoli ar y cyd yn unig.		Rhagorol	Da	Digonol	Anfoddhaol
Maes Arolygu 1	Cynradd	1	1		
Safonau	Uwchradd		1	1	
Maes Arolygu 2	Cynradd	1	1		
Lles ac agweddau at ddysgu	Uwchradd		1		
Maes Arolygu 3	Cynradd		2		
Addysgu a phrofiadau dysgu	Uwchradd		1	1	
Maes Arolygu 4	Cynradd		2		
Gofal, cymorth ac arweiniad	Uwchradd		1	1	
Maes Arolygu 5	Cynradd		2		
Arweinyddiaeth a rheolaeth	Uwchradd		1	1	

Roedd tua hanner o'r adroddiadau hunan arfarnu yn nodi'n gryno cryfderau a materion gwella pob ysgol. Yn yr enghreifftiau gorau roedd y sylwadau yn feintiol ac yn fesuradwy, yn seiliedig ar dystiolaeth ac yn cyfeirio at ofynion y Maes Llafur Cytûn. Fodd bynnag roedd tua hanner o'r adroddiadau yn arwynebol iawn a phrin oedd y cyfeiriadau penodol at addysg grefyddol.

Nododd y rhan fwyaf o benaethiaid bod yr ysgol yn bodloni'r gofynion statudol parthed addoli ar y cyd.

Pa mor dda yw'r deilliannau mewn addysg grefyddol?

Roedd yr ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis bod:

- gan y mwyafrif o ddisgyblion wybodaeth dda iawn am straeon Beiblaidd ac arferion Cristnogaeth (Abersoch)
- gan y mwyafrif o ddisgyblion eirfa bynciol dda (Abersoch)
- gan y mwyafrif o ddisgyblion wybodaeth dda am seremonïau crefyddol sy'n bwysig i Gristnogion a Mwslemiaid (Sarn Bach)
- gan y rhan fwyaf o'r disgyblion ddealltwriaeth dda o grefyddau eraill ac o ddiwylliannau eraill yn y byd (Y Gelli)
- llawer o'r disgyblion yn gallu trafod materion crefyddol a moesol yn dda (Sarn Bach)
- rhan fwyaf o ddisgyblion yn arddangos sgiliau llythrennedd cyson dda drwy eu gwaith Addysg Grefyddol (Sarn Bach, Baladeulyn, Y Gelli)
- llawer o ddisgyblion Cyfnod Sylfaen yn defnyddio'u medrau rhifedd yn dda, e.e. *mat mathemateg Divali* (Nebo)

- medrau TGCh y mwyafrif o ddisgyblion yn dda wrth ymchwilio am wybodaeth yn ystod y gwersi addysg grefyddol (Nebo, Sarn Bach) neu wrth lunio e-bost personol i ofyn cwestiynau ynglŷn â dathliadau Diwali (Abererch)
- bron bob disgybl yn ymdrin â chwestiynau sylfaenol ac yn archwilio i greduau crefyddol yn llwyddiannus (Abererch)
- disgyblion yn gwneud cynnydd da a rheolaidd yn eu gwersi addysg grefyddol (Y Moelwyn)
- medrau ysgrifennu, darllen a llafaredd y disgyblion mewn addysg grefyddol yn dda (Y Moelwyn)
- gan lawer o'r disgyblion ddiddordeb mewn addysg grefyddol a dysgu am grefyddau a chredoau eraill. Nodant er enghraifft fod addysg grefyddol yn eu dysgu sut i fyw bywyd teg a pharchu eraill a'r byd. (Abererch)
- cyrhaeddiad disgyblion B9 yn L5+, L6+ a L7+ wedi aros yn gyson yr y 90% uchel, yn yr 80% a'r 20% canolig. (Friars)
- 89.9% o ddisgyblion B11 (69 disgybl) wedi derbyn graddau A*-C mewn Astudiaethau Crefyddol a bod hyn yn 22.1% yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol (Friars).

Ymhlith yr agweddau a fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flwyddyn nesaf, roedd ysgolion yn nodi'r angen i:

- ddatblygu medrau ysgrifennu estynedig y disgyblion mewn addysg grefyddol, (Abersoch)
- ddatblygu medrau rhifedd disgyblion mewn addysg grefyddol (Y Gelli)

Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn addysg grefyddol?

Roedd yr ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis bod:

- ansawdd cynllunio Addysg Grefyddol yn adeiladu ar wybodaeth a dealltwriaeth a medrau blaenorol yn dda (Abererch)
- yr ysgol yn paratoi gweithgareddau addysg grefyddol gwerthfawr ac ymarferol sy'n bodloni gofynion y Maes Llafur Cytûn Lleol yn llwyddiannus (Abersoch)
- amser priodol yn cael ei neilltuo'n wythnosol o fewn pob dosbarth ar draws yr ysgol er mwyn cyflwyno agweddau penodol o addysg grefyddol i'r disgyblion (Y Gelli)
- ymwelwyr cyson, megis arweinwyr crefyddol lleol, yn cyfoethogi ac atgyfnerthu profiadau'r disgyblion yn dda (Abererch, Abersoch)
- prosiectau ysgol gyfan, e.e. trefnu ffug briodas, yn cyfoethogi ac atgyfnerthu profiadau'r disgyblion yn dda (Abererch, Abersoch)
- disgyblion yn cael cyfleoedd blynyddol i ymweld â lleoliadau crefyddol megis i eglwys y pentref, (Abererch)
- astudio prif dathliadau crefyddol Cristnogol megis y Pasg, Sulgwyn a'r Nadolig yn rhoi cyfleoedd i ddisgyblion i fyfyrion ar gwestiynau sylfaenol a gwerthoedd personol, e.e. 'Pa mor bwysig yw'r Pasg i Gristnogion?' neu 'Beth yw arwyddocâd yr anrhegion adeg y Nadolig?' (Abererch)
- ysgrifennu at pen-pal mewn ysgol yn Llundain wedi ehangu gwybodaeth disgyblion am Islam (Abererch)
- y tasgau amrywiol o fewn y cynlluniau gwaith yn ddiddorol, yn gyfoes ac at ddant y dysgwyr (Y Moelwyn)

- yr adran yn rhoi adborth penodol, cadarnhaol ac o ansawdd uchel i ddisgyblion ar sut i wella’u gwaith addysg grefyddol (Y Moelwyn)
- gan bob athro Astudiaethau Crefyddol gyfle i adolygu a diweddarau adnoddau a deunyddiau addysgu eraill er mwyn sicrhau cynllunio effeithiol a bod amcanion clir yn cael eu gosod ar gyfer gwersi - felly, mae disgyblion yn gwybod beth yw disgwyliadau'r adran, mae ganddynt fynediad at dasgau cyfoethog sy'n eu hymestyn a'u herio, ac sy'n rhoi meini prawf llwyddiant iddynt berfformio ar (neu uwchben) targedau mewn tasgau penodol (Friars).

Ymhlith yr agweddau fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flwyddyn nesaf mae’r ysgolion yn nodi’r angen i:

- feithrin dealltwriaeth y disgyblion o grefydd arall ar wahân i Gristnogaeth, (Abererch, Abersoch)
- adolygu’r cynlluniau gwaith er mwyn ymateb i argymhellion ‘Dyfodol Llwyddiannus’ (Abererch)
- sicrhau bod y plant yn cael mwy o gyfleoedd i ymweld â mannau crefyddol (Felinwnda)
- sicrhau fod adnoddau digonol i ddiwallu’r maes yn y dosbarthiadau (Abererch, Felinwnda, Nebo)
- sicrhau bod disgyblion yn cael mwy o gyfleoedd i ddatblygu eu medrau addysg grefyddol i’r lefelau priodol, e.e. mynegi ymatebion personol (Cwm y Glo) neu sicrhau dilyniant pendant (Sarn Bach)
- adnabod cyfleoedd i gymhwyso medrau rhifedd a TGCh o fewn addysg grefyddol (Baladeulyn)
- sicrhau bod disgyblion yn ymateb i adborth eu hathrawon er mwyn cywiro’u gwaith addysg grefyddol (Y Moelwyn)
- ddatblygu tasgau sy’n rhoi cyfle i ddisgyblion datblygu eu cymhwysedd digidol mewn addysg grefyddol (Y Moelwyn)
- cefnogi’r disgyblion i gyflawni meini prawf asesu'r graddau uwch yn eu cyrsiau Astudiaethau Crefyddol TGAU (Cwrs Byr) a’u cyrsiau Safon Uwch (Friars)

Pa mor dda yw’r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Nododd llawer o ysgolion eu bod yn cydymffurfio â’r gofynion statudol. Ni chafwyd sylw gan 4 ysgol.

Roedd yr ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis:

- bod y ‘gwasanaethau boreol’ (sic) yn atgyfnerthu gwerthoedd yr ysgol (Abersoch, Baladeulyn)
- y pwyslais a rhoddir i lais y plentyn yn ystod y sesiynau addoli ar y cyd (Felinwnda, Cwm y Glo, Nebo)
- bod y cyfnodau addoli ar y cyd, yn ogystal â’r cynllun Addysg Personol a Chymdeithasol yn arwain at ethos goddefgar sy’n gwerthfawrogi cydraddoldeb ac amrywiaeth (Felinwnda) ac sy’n eu hannog i fod yn ddinasyddion gweithredol a chydwybodol (Abererch)
- y cyfleoedd cyfoethog a ddarperir i ddisgyblion fyfyrion ar themâu moesol neu straeon o’r Beibl (Nebo)
- Strwythur pendant yr amserlen cyd-addoli wedi arwain at ddatblygu'r ymdeimlad bod y gwasanaeth yn gyfnod arbennig o ymdawelu a myfyrio. (Y Gelli)
- yr amrediad o staff, disgyblion a chyfeillion sy’n arwain y cyfnodau addoli ar y cyd, (Cwm y Glo)
- cyfraniad arweinwyr crefyddol lleol i’r cyfnodau addoli ar y cyd, (Abererch, O M Edwards)
- cyfraniad cynllun ‘Agor y Llyfr’ i godi ymwybyddiaeth y disgyblion o straeon y Beibl (Y Gelli)

- bod polisi addoli ar y cyd yr ysgol yn weithredol ac yn wybyddus i holl gymuned yr ysgol (Y Gelli).

Pa mor dda mae'r ysgol yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol y disgyblion?

Roedd yr ysgolion yn ymfalchïo mewn rhai agweddau megis:

- ymweliadau a mannau fel Coleg y Bala a chymryd rhan mewn ffug briodas yn ategu'n fuddiol at wybodaeth a datblygiad ysbrydol y disgyblion (Abersoch)
- cyfraniad disgyblion, rhieni a thrigolion lleol at achosion da lleol, cenedlaethol a rhyngwladol (Abersoch, Cwm y Glo)

Ymhlith y materion a fydd yn cael sylw yn ystod y ddwy flynedd nesaf mae'r angen i:

- wahodd ymwelwyr i gyfrannu at y cyfnodau addoli ar y cyd (Felinwnda, Nebo)
- gysoni'r cyfleoedd i blant arwain neu gyfrannu at y cyfnodau addoli ar y cyd, (Sarn Bach, Y Gelli)

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Datblygu gwybodaeth, dealltwriaeth a sgiliau rheolaethol cydlynwyr ac arweinyddion pwnc fel eu bod yn gallu arwain gwelliannau yn eu hysgolion;
- Sicrhau bod ysgolion yn cael mynediad at ganllawiau ac arferion da a fyddai'n gwella deilliannau addysg grefyddol eu disgyblion ac ansawdd yr addysg grefyddol ac yn adlewyrchu egwyddorion ac argymhellion 'Dyfodol Llwyddiannus'.

2.3.2 Asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol yn y sector uwchradd

Ni thrafodwyd asesiadau athrawon disgyblion CA3 na chanlyniadau arholiadau allanol CA4 a CA5 yn ystod cyfarfodydd 2017-18.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Annog adrannau uwchradd i ymateb i unrhyw negeseuon a amlygir yn sgil dadansoddi data perfformiad mewnol ac allanol ysgolion ac yn adroddiad arholwyr CBAC.
- Sicrhau bod athrawon addysg grefyddol yn cael mynediad i arweiniad pynciol bwrdd arholi CBAC a hwyluso cyfleoedd iddynt gydweithio gydag ymarferwyr arweiniol GwE (Mefvs Jones ac Angharad Derham) wrth ymateb i fanplebau yr arholiadau TGAU a

2.3.3 Adroddiadau arolygu ESTYN

Cyflwynwyd gwybodaeth am arolygiadau 4 ysgol gynradd ac 2 ysgol uwchradd yn ystod 2017-18.

Prin yw'r cyfeiriadau at addysg grefyddol yn adroddiadau ESTYN, ond mae un adroddiad arolygiad yn nodi:

- *“Wrth ddarllen, mae llawer o ddisgyblion yn lleoli gwybodaeth yn gymwys ac yn dod i gasgliadau synhwyrol. Mewn ychydig o wersi, mae disgyblion yn dehongli deunydd darllen yn greadigol. Er enghraifft, mewn Addysg Grefyddol, maent yn defnyddio'r wybodaeth a gasglant o'u tasgau darllen i greu gwaith celf”* (Ysgol y Moelwyn, Hydref 2017)

Mae pob adroddiad yn cyfeirio at ddatblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol y disgyblion a gwelir cyfeiriad at addoli ar y cyd mae dau o'r adroddiadau arolygu.

Mae'r adroddiadau yn nodi:

- bod pob un o'r ysgolion a arolygwyd yn ystod y flwyddyn yn hyrwyddo datblygiad cymdeithasol, moesol, ysbrydol a diwylliannol y disgyblion yn *“effeithiol”* neu'n *“lwyddiannus”*;
- bod Ysgol Nebo (Hydref 2017) yn *“trefnu cyfleoedd cyfoethog... [i'r disgyblion]...i fyfyrion mewn sesiynau cyd-addoli (sic), sy'n aml yn seiliedig ar straeon o'r Beibl neu themâu moesol, lle cant gyfleoedd i werthfawrogi a dathlu'r gwahaniaethau rhyngddynt a'u cyfoedion.”*
- bod Ysgol Baladeulyn (Tachwedd 2017) yn darparu, *“cyfnodau cyd-addoli (sic) gwerthfawr...[sy'n]..creu ethos Cristnogol ac yn cynnig cyfleoedd gwerthfawr i ddisgyblion fyfyrion ar werthoedd fel cyfeillgarwch a charedigrwydd”*.

Wrth gyfeirio at y bartneriaeth rhwng yr ysgolion a'r gymuned leol, nodwyd mewn un adroddiad,

- *“Mae ymweliadau cyson aelodau o eglwysi cyfagos i arwain gwasanaethau a sesiynau canu yn cyfrannu'n fuddiol tuag at ddatblygiad moesol ac ysbrydol y disgyblion.”* (Ysgol Cwm y Glo, Tachwedd 2017)

2.4 Ymateb yr Awdurdod Lleol

Mae Mrs Mai Bere, Swyddog Gwella Ansawdd Addysg Cynorthwyol Gwynedd yn sicrhau bod arweiniad ac argymhellion CYSAG Gwynedd yn cael eu trosglwyddo i benaethiaid yr ysgolion cynradd ac uwchradd ac i Gyngor Gwynedd.

Rhannwyd arferion da yn ystod y flwyddyn trwy estyn gwahoddiad i gynrychiolwyr ysgol i amlinellu'r profiadau addysg grefyddol ac addoli ar y cyd a ddarperir i'w disgyblion a'u gweithdrefnau hunan arfarnu:

- pennaeth adran addysg grefyddol Ysgol y Moelwyn

Mae cynllun gweithredu CYSAG Gwynedd yn amlinellu pedair blaenoriaeth ar gyfer 2017-20 (gweler atodiad 3.6). Mae'r blaenoriaethau yn codi o drafodaethau'r flwyddyn ac adroddiadau blynyddol 2016-17, 2018-19. Fodd bynnag, mewn cyfnod o doriadau cyllidol, nid oes bellach gwasanaeth ymgynghorol lleol sy'n gallu cynnig cefnogaeth neu hyfforddiant i athrawon sy'n addysgu addysg grefyddol ac mae'n her gynyddol i CYSAGau i allu cynghori a chefnogi ysgolion.

Blaenoriaeth 1: Cwricwlwm i Gymru, Maes Dysgu a Phrofiad: Y Dyniaethau a'r "Yr hyn sy'n bwysig"

Blaenoriaeth 2: Hwyluso Addoli ar y Cyd o ansawdd da/da iawn

Blaenoriaeth 3: Cefnogaeth i GYSAG Gwynedd?

Blaenoriaeth 4: Profiadau cyfoethog – cyfraniad partneriaid lleol i ddatblygu dealltwriaeth o addysg grefyddol o fewn y cwricwlwm newydd?

Hyd at Ebrill 2018, roedd Cyngor Gwynedd yn comisiynu'r GwE (Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion) i gefnogi cyfarfodydd CYSAG Gwynedd ac i gynrychioli CYSAG Gwynedd mewn cyfarfodydd rhanbarthol a chenedlaethol. Ym mis Mawrth 2018, hysbyswyd clerc CYSAG Gwynedd na fyddai GwE yn cefnogi CYSAG Gwynedd bellach.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod CYSAG Gwynedd yn derbyn y gefnogaeth ac arweiniad priodol er mwyn iddo gyflawni ei ddyletswyddau fel corff statudol.
- Ymateb i gynllun gweithredu i CYSAG Gwynedd ar gyfer 2018-20.

2.5 Addysg Grefyddol a Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi a dosbarthu canllawiau i gefnogi athrawon addysg grefyddol:

- <http://cymru.gov.uk> > chwiliwch am Addysg Grefyddol
- Y Maes Llafur Cytûn (neu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol yng Nghymru)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed(2009)
- Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013)
- Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr 2012 (<http://cbac.co.uk>)

Cwricwlwm i Gymru

- Yn ystod 2014-15, comisiynwyd yr Athro Graham Donaldson i gynnal adolygiad annibynnol o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yng Nghymru. Mae CYSAG Gwynedd wedi cyfrannu at y broses ymgynghorol, y 'Sgwrs Fawr' ac wedi trafod argymhellion y ddogfen 'Dyfodol Llwyddiannus' a gyhoeddwyd yn Chwefror 2015.
- Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru yn cael ei chynrychioli ar y Grŵp Rhanddeiliaid Strategol Llywodraeth Cymru ac mae Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol (PYCAG) wedi mynychu cyfarfodydd yn ystod y flwyddyn gyda chynrychiolwyr o Adran Cwricwlwm Llywodraeth Cymru wrth iddynt gefnogi'r ysgolion arloesol a datblygu Cwricwlwm i Gymru.
- Derbyniodd yr aelodau diweddiariad gan yr Ymgynghorydd Cefnogi Gwelliant yn cyfarfod yr Hydref 2017 a gohebiaeth oddi wrth Is-adran y Cwricwlwm, Asesu ac Addysgeg Llywodraeth Cymru yn cyfarfod Haf 2018. Mae'r aelodau wedi derbyn copïau o'r papurau canlynol:
  - 'Addysg Grefyddol: cefnogi camau cynnar y broses o ddatblygu Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau', papur ymgynghorol a baratowyd gan aelodau o'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol a Chymdeithas CYSAGau Cymru ar gyfer y grŵp sy'n datblygu'r Maes Dysgu a Phrofiad Dyniaethau
  - Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau: Cyflwyniad i'r Grŵp Cwricwlwm ac Asesu (4 Rhagfyr 2017), papur a luniwyd gan athrawon o'r ysgolion arloesol sy'n gyfrifol am lunio'r cwricwlwm
- Cytunodd 2 athrawes Heulwen Jones, Ysgol Bro Hedd Wyn a Miriam Amlyn, Ysgol Eifionydd o Wynedd i gynrychioli CYSAG Gwynedd cyfarfod i randdeiliaid yn Llandudno (Mai2019) mwyn trafod y drafft diweddaraf o'r 'hyn sy'n bwysig' ym Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod athrawon yn ymwybodol o'r 'hyn sy'n bwysig' ym Maes Dysgu a Phrofiad Dyniaethau
- Annog athrawon addysg grefyddol Gwynedd ac aelodau CYSAG Gwynedd i gyfrannu'n llawn at unrhyw adolygiad o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu;

2.6 Addysg Grefyddol ac ESTYN

Mae CYSAG Gwynedd yn argymhell yr adnoddau canlynol i athrawon addysg grefyddol a phenaethiaid ysgolion yr ardal:

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Arweiniad atodol : addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017)
- Addysg Grefyddol yng nghyfnod allweddol 2 a chyfnod allweddol 3 (ESTYN, Mehefin 2018)

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod ysgolion ac athrawon addysg grefyddol uwchradd yn ymwybodol o gasgliadau'r arolygiadau ac yn gweithredu ar argymhellion adroddiad ESTYN.

2.7 Swyddogaeth CYSAG mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

Nodir yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig y dylai'r Awdurdod Addysg weithio gyda'i ChYSAG i gadw llygad ar ddarparu addoli ar y cyd dyddiol ac ystyried gydag ef unrhyw gamau y gellid eu cymryd i wella darpariaeth o'r fath.

Rhaid i'r addoliad fod "yn gyffredinol Gristnogol ei gymeriad". Mae'r weithdrefn "penderfynu" yn caniatáu atal y gofynion hyn mewn perthynas â rhai neu'r cyfan o'r disgyblion mewn ysgol lle nad ydynt yn briodol.

- Mae aelodau CYSAG ac ysgolion Gwynedd wedi derbyn canllawiau addoli ar y cyd:
  - 'Arweiniad atodol ar arolygu addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Hydref 2017);
  - Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, Mehefin 2013).
- Mae CYSAG Gwynedd yn monitro safonau addoli ar y cyd trwy dderbyn a thrafod hunan arfarniad ysgolion yn ystod y cyfarfodydd.
- Mewn ymateb i argymhellion CYSAG Gwynedd, mae'r Awdurdod Addysg wedi llythyr'u'r ysgolion yn rheolaidd yn gofyn iddynt estyn gwahoddiad i aelodau CYSAG i fynychu sesiwn addoli ar y cyd. Lluniodd ymgynghorydd cefnogi gwelliant GwE pro-fforma ar gyfer cofnodi eu harsylwadau (Atodiad 3.5).

Penderfyniadau

Ni chafwyd cais gan unrhyw ysgol am benderfyniad mewn perthynas ag addoli ar y cyd.

Argymhellion CYSAG i Awdurdod Addysg Gwynedd

- Sicrhau bod ysgolion yn cydymffurfio â'r gofynion statudol mewn perthynas ag addoli ar y cyd a darparu sesiynau addoli ar y cyd o ansawdd;
- Annog ysgolion i wahodd aelodau o CYSAG Gwynedd i fynychu sesiynau addoli ar y cyd yn ysgolion y sir.
- Sicrhau bod ysgolion ac aelodau CYSAG yn derbyn copïau o 'Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN), a 'Canllawiau ynglŷn ag addoli ar y cyd' (Cymdeithas CYSAGau Cymru).

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYSAG

Sefydlwyd CYSAG gan Bwyllgor Addysg Gwynedd yn 1996 i gynnwys:

Cristnogion a Chrefyddau Eraill, sef

- Yr Eglwys Fethodistaidd
- Undeb Bedyddwyr Cymru
- Eglwys Bresbyteraidd Cymru
- Yr Eglwys yng Nghymru
- Undeb yr Annibynwyr
- Yr Eglwys Gatholig

Athrawon, sef,

- Cymdeithas y Prifathrawon (SHA)
- Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)
- Cymdeithas yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawon (NASUWT)
- Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)
- Cymdeithas yr Athrawon a'r Darlithwyr (ATL)
- Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)

Aelodau etholedig

3.2 Aelodaeth CYSAG Gwynedd 2017-18

Cynrychiolwyr yr Enwadau Crefyddol

Yr Eglwys Fethodistaidd

Undeb Bedyddwyr Cymru

Eglwys Bresbyteraidd Cymru

Yr Eglwys yng Nghymru

Undeb yr Annibynwyr

Yr Eglwys Babyddol

Disgwyl enwebiad

Mrs Elizabeth Roberts

Dr. W Gwyn Lewis

Anest Grey Frazer

Cynrig Hughes

Eirian Bradley Roberts

Cynrychiolwyr Athrawon

Cymdeithas Arweinwyr Ysgolion a Cholegau (ASCL)

Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)

Cymdeithas yr Ysgolfestri ac Undeb yr Athrawesau (NASUWT)

Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)

Cymdeithas Athrawon a Darlithwyr (ATL)

Mrs Alwen Watkin (Ysgol Eifionydd)

Mrs Catherine Davey (Ysgol Llanystumdwy)

Mrs Miriam Amlyn (Ysgol Eifionydd)

Mrs Heledd Owen (Ysgol Friars)

Disgwyl enwebiad

Cynrychiolwyr yr Awdurdod Lleol

Cynghorydd Paul Rowlinson

Cynghorydd Elin Walker

Cynghorydd Menna Baines

Cynghorydd Judith Humphreys

Cynghorydd Medwyn Hughes

Cynghorydd Dewi Wyn Roberts

Cynghorydd Mike Stevens

Plaid Cymru

Plaid Cymru

Plaid Cymru

Plaid Cymru

Annibynnol

Annibynnol

Annibynnol

Aelodau Cyfetholedig (heb bleidlais)

Gwyn Rhydderch

Parchedig Aled Davies

Swyddogion

Garem Jackson

Mai Bere

Bethan James

Glynda O'Brien

Pennaeth Adran Addysg Gwynedd

Swyddog Gwella Ansawdd Addysg

Cynorthwyol

Ymgynghorydd Her GwE (tan Wanwyn 2018)

Swyddog Cefnogi Aelodau

3.3 Cyfarfodydd CYSAG 2017-18

Mae dyddiadau'r cyfarfodydd ar gael ymlaen llaw trwy gysylltu â Chlerc CYSAG. Yn ystod 2017 – 2018, cyfarfu CYSAG Gwynedd ar ddau achlysur:

- 8 Tachwedd 2017
- 7 Chwefror 2018 (canslwyd)
- 20 Mehefin 2018

Trafodwyd y materion canlynol ac ymhelaethir ar rhain yn y cofnodion ac yng nghorff yr adroddiad hwn:

a) Cyfarfod 8 Tachwedd 2017

- Materion brys: Holiadur ESTYN ar Addysg Grefyddol
- Adroddiad blynyddol (drafft) CYSAG Gwynedd 2016/2017
- Addoli ar y cyd
- Hunan arfarniadau ysgolion: Abersoch, Felinwnda
- Diweddariad gan ymgynghorydd her GwE:
  - Fframwaith Arolygu newydd ESTYN – goblygiadau i weithdrefnau monitro CYSAG Gwynedd
  - Cwricwlwm i Gymru
- Cymdeithas CYSAGau Cymru - cyflwyno cofnodion drafft o'r cyfarfod a gynhaliwyd yn Wrecsam ar 7 Gorffennaf 2017.
- Gohebiaeth: Oddi wrth y Dyneiddwyr

b) Cyfarfod 7 Chwefror 2018 (canslwyd oherwydd diffyg cworwm)

c) Cyfarfod 20 Mehefin 2018

- Gohebiaeth: Gweinidog dros Addysg, Dyneiddwyr
- Goblygiadau fframwaith newydd ESTYN i drefniadau monitro CYSAG
- Hunan arfarniadau ysgolion: Y Moelwyn, Baladeulyn, Cwm y Glo, Nebo, Sarn Bach, Friars
- Diweddariad ar y Cwricwlwm newydd i Gymru – Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau
- Addoli ar y Cyd – adborth gan aelodau
- Adroddiad Blynyddol CYSAG Gwynedd 2016-17 – derbyn y copi terfynol
- Cymdeithas CYSAGau Cymru – cyflwyno cofnodion drafft o'r cyfarfod a gynhaliwyd ym Mhen-y-bont ar Ogwr ar 10 Tachwedd 2017
- Rheoli'r Hawl i Dynnu'n Ôl Addysg Grefyddol – dogfen arweiniol Cymdeithas CYSAGau Cymru

3.3.1 Mae CYSAG Gwynedd wedi ymaelodi â Chymdeithas CYSAGau Cymru ac y mae ei haelodau yn mynychu cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn rheolaidd.

Mynychwyd cyfarfodydd Cymdeithas CYSAGau Cymru yn ystod tymor yr Hydref 2017 gan y sylwebyddion canlynol:

- Miss Bethan James – ymgynghorydd cefnogi gwelliant GwE

3.3.2 Darperir cynhaliath broffesiynol i GYSAG fel a ganlyn:

Garem Jackson, Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
Mai Bere, Swyddog Gwella Ansawdd Addysg Cynorthwyol sy'n gweithredu fel clercc CYSAG
Bethan James, ymgynghorydd cefnogi gwelliant GwE
Glynda O'Brien, swyddog cefnogi aelodau sy'n gweinyddu CYSAG ar ran Cyngor Gwynedd.

Dylid cyfeirio ymholiadau at Glerc CYSAG, Adran Addysg, Cyngor Gwynedd, Caernarfon, Gwynedd.
LL55 1SH

3.3.3 Rhestr o'r sefydliadau a dderbyniodd gopi o adroddiad CYSAG

Dosberthir copi electronaidd o'r adroddiad blynyddol i'r canlynol:

- Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru
- Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
- Arweinydd y Cyngor
- Cymdeithas CYSAGau Cymru
- Ysgolion Gwynedd

Darperir copi hefyd i:

- Aelodau CYSAG Gwynedd

Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (CYSAG)

Prif swyddogaeth CYSAG yw monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd a chynghori'r awdurdod lleol ar faterion sy'n ymwneud ag addysg grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae Cymdeithas CYSAGau Cymru yn credu y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol. Mae llawer o CYSAGau yn monitro safonau trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunanarfarniad Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd ag aelodau CYSAG.

Gwybodaeth bellach:

- Cymdeithas CYSAGau Cymru: www.wasacre.org.uk
- Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd: Cylchlythyr 10/94 (Swyddfa Gymreig)
- Felly rydych yn ymuno â'ch CYSAG lleol: llawlyfr ar gyfer aelodau CYSAGau yng Nghymru (Cym. CYSAGau C)
- Canllawiau ynglŷn ag Addoli ar y Cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru, 2012);
- Adolygiad o Adroddiadau CYSAG (Llywodraeth Cymru, 2011 and 2013)

Adran Addysg a Sgiliau Cymru (AdAS)

Mae'r rhan fwyaf o CYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu'r 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3-19 oed yng Nghymru' neu'i addasu fel eu maes llafur cytûn. Mae Llywodraeth Cymru wedi cefnogi addysg grefyddol yng Nghymru trwy ddarparu canllawiau i gefnogi athrawon, penaethiaid ac aelodau CYSAG. Maent yn cynnig gwybodaeth ddefnyddiol am dulliau addysgu, adnoddau ac asesu. Roedd proses gymedroli allanol genedlaethol 2010 -12 yn gyfle i adrannau AG mewn ysgolion uwchradd ddangos eu dealltwriaeth o lefelau cyrhaeddiad Addysg Grefyddol.

Gwybodaeth bellach

- <http://cymru.gov.uk> > chwiliwch am Addysg Grefyddol
- Y Maes Llafur Cytûn (neu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol yng Nghymru)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau ar gyfer Cyfnodau Allweddol 2 a 3 (2011)
- Proffiliau Enghreifftiol Dysgwyr yng NghA 2 a 3 mewn Addysg Grefyddol: Canllawiau Ychwanegol (2011)
- Addysg Grefyddol: Canllawiau i ddysgwyr 14-19 oed(2009)
- Pobl, Cwestiynau a Chredoau: Addysg Grefyddol yn y Cyfnod Sylfaen (2013)
- Addysg Grefyddol: Adroddiad y Prif Safonwr 2012 (<http://cbac.co.uk>)

ESTYN

Mae arolygiadau ESTYN yn seiliedig ar bum maes arolygu:

1. Safonau
2. Lles ac agweddau ddysgu
3. Addysgu a phrofiadau dysgu
4. Gofal, cymorth ac arweiniad
5. Arweinyddiaeth a rheolaeth

Prin yw'r adroddiadau arolygiadau ysgol sy'n cynnwys sylwadau ar safonau Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Cyhoeddwyd adolygiad thematig o Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd ym mis Mehefin 2013 ac mae'n cynnig argymhellion i awdurdodau lleol, ysgolion a CYSAGau.

Gwybodaeth bellach:

- www.estyn.org.uk
- Addysg Grefyddol mewn Ysgolion Uwchradd (ESTYN, Mehefin 2013)
- Addysg grefyddol a moesol yng nghyfnod allweddol 2 a chyfnod allweddol 3 (ESTYN, Haf 2018)
- Arweiniad atodol : addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (Hydref 2017)

Pa dystiolaeth a ddefnyddir gan ysgolion wrth ddod i farn?

<p>Craffu ar lyfrau</p> 	<p>Mae athrawon yn casglu sampl o waith disgyblion, (e.e. <i>amrediad o allu, oed, bechgyn a merched</i>) er mwyn helpu'r cydlynnydd i ateb cwestiynau megis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pa gynnydd a wneir gan ddisgyblion yn eu sgiliau AG? A oes grwpiau o ddisgyblion yn tangyflawni? • I ba raddau y mae'r gwaith yn adlewyrchu gofynion y Maes Llafur Cytûn? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn datblygu'r medrau a nodir yn y Fframweithiau Llythrennedd, Rhifedd, a Chymhwysedd digidol Cenedlaethol • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
<p>Arsylwadau gwersi</p> 	<p>Mae athrawon ac arweinwyr ysgol yn arsylwi gwersi er mwyn helpu'r cydlynnydd i ateb cwestiynau megis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pa gynnydd a wneir gan ddisgyblion yn eu sgiliau AG? A oes grwpiau o ddisgyblion yn tangyflawni? • A yw'r dysgwyr yn dangos cymhelliant uchel? A ydynt yn cyfrannu i'w dysgu? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn adlewyrchu gofynion y Maes Llafur Cytûn? • I ba raddau y mae gwaith y dysgwyr yn datblygu'r medrau a nodir yn y Fframweithiau Llythrennedd, Rhifedd a Chymhwysedd digidol Cenedlaethol? • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
<p>Holiaduron a chyfweliadau</p> 	<p>Gall ysgolion ddadansoddi canlyniadau holiaduron a ddefnyddiwyd i ganfod barn disgyblion, athrawon a rhieni i gwestiynau megis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beth yw eu barn am 'gynnwys' y gwersi AG? A oes grwpiau arwyddocaol o ddisgyblion/rhieni sy'n cynnig barnau gwahanol? • Pa gynnydd a wneir ganddynt yn eu sgiliau Addysg Grefyddol? • Beth yw eu rhagdybiaethau/barnau/agweddau tuag at Addysg Grefyddol? • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu addysg grefyddol?
<p>Data</p> 	<p>Gall ysgolion ddefnyddio data asesiadau athro neu ganlyniadau arholiadau allanol (uwchradd yn unig) er mwyn adnabod tueddiadau neu batrymau?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pa mor dda y mae bechgyn/merched/grwpiau o ddisgyblion yn perfformio dros gyfnod? (<i>pob ysgol</i>) • Pa mor dda y mae disgyblion ein hysgol/adran ni yn perfformio mewn cymhariaeth ag ysgolion/adranau eraill? (<i>ysgolion uwchradd yn unig</i>) • A oes grwpiau o ddisgyblion sy'n tangyflawni? (<i>pob ysgol</i>) • Pa welliannau sydd angen i ni eu gwneud wrth i ni gynllunio, darparu ac asesu mewn addysg grefyddol?
<p>Eraill</p> <p>Newyddion Addysg Grefyddol Religious Education News</p>	<p>Gall barn ysgolion hefyd fod yn seiliedig ar dystiolaeth arall megis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Llwyddiant mewn cystadlaethau AG lleol neu genedlaethol; • Cyfrannu tuag at ddigwyddiadau/cynadledau/prosiectau/cyhoeddiadau lleol neu genedlaethol; • Adroddiadau monitro gan aelodau eraill o'r staff e.e. <i>cydlynwyr llythrennedd rhifedd neu TGCh</i>; • Cofnodion cyfarfodydd gyda staff, llywodraethwyr neu ymwelwyr CYSAG; • Ymchwil gweithredu gan aelod o Gymuned Ddysgu Broffesiynol; • Achrediad allanol, e.e. <i>Marc Ansawdd Addysg Grefyddol</i> http://www.reqm.org/wales

I ba raddau y mae darpariaeth yr ysgol yn hyrwyddo datblygiad personol y disgyblion? (Maes arolygu 4.2)

Bydd arfarnu safonau a'r ddarpariaeth ar gyfer addysg grefyddol yn gymorth i'r ysgol arfarnu maes arolygu 4.2 sef 'Datblygiad personol (gan gynnwys datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol).

Mae arweiniad arolygu ESTYN (Medi 2017) ar gyfer datblygiad ysbrydol a moesol yn nodi:

"Dylai arolygwyr ystyried y graddau y mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd effeithiol i ddisgyblion ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol. Dylent ystyried pa mor dda y mae'r ysgol yn hyrwyddo egwyddorion sy'n helpu disgyblion i wahaniaethu rhwng da a drwg. Dylent ystyried pa mor dda y mae'r ysgol yn datblygu gallu disgyblion i fyfyrio ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrio ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain. Dylent ystyried i ba raddau y mae'r ysgol yn meithrin gwerthoedd sy'n cael eu rhannu, fel gonestrwydd, tegwch, cyfiawnder a chynaliadwyedd, ac yn helpu disgyblion i ddeall anghenion a hawliau pobl eraill yn lleol, ac fel aelodau o fyd eang ac amrywiol."

O fewn amserlen cylch hunan arfarnu'r ysgol bydd angen ystyried pa dystiolaeth fydd yn helpu'r ysgol ddod i farn ar faes arolygu 4.2. Mae gan addysg grefyddol ac addoli ar y cyd gyfraniad pwysig i'r maes hwn.

Mae'r cwestiynau enghreifftiol canlynol yn seiliedig ar Fframwaith Arolygu Cyffredinol ESTYN (Medi 2017) a'r cwestiynau a defnyddiwyd gan ESTYN yn ystod arolygiad thematig ar addysg grefyddol yn ystod tymor yr Hydref 2017. Nid oes disgwyl i ysgol ateb pob cwestiwn, ond o drafod y rhain gyda staff, llywodraethwyr, disgyblion ac ymgynghorydd cefnogi gwelliant bydd ysgol yn gallu adnabod cryfderau a meysydd gwella fydd yn eu galluogi i gynllunio gwelliannau.

Maes Arolygu 1: Safonau

Cofiwch gynnwys geirfa feintiol ac arfarnol ac enghreifftiau o waith 'go iawn'!

- Beth yw eich barn am safonau addysg grefyddol yn eich ysgol? (*Disgyblion CS, CA2, CA3, CA4, CA5*)
- Pa mor dda y mae disgyblion yn ymdrin â'r cwestiynau sylfaenol, yn archwilio i gredoau, dysgeidiaethau ac arfer(ion) crefyddol ac yn mynegi ymatebion personol i gredoau, dysgeidiaethau, arferion, a chwestiynau sylfaenol?
- I ba raddau mae grwpiau o ddisgyblion yn gwneud cynnydd mewn addysg grefyddol? Beth welwch chi yn eu gwaith sy'n dangos eu cynnydd?
- I ba raddau mae disgyblion yn defnyddio'u medrau siarad a gwranddo, darllen ac ysgrifennu, rhifedd a TGCh yn briodol mewn addysg grefyddol?
- Rhowch enghraifft o sut mae'r disgyblion wedi datblygu eu medrau meddwl, eu creadigrwydd a'u medrau corfforol mewn gweithgareddau addysg grefyddol yn yr ystafell ddosbarth a thu allan?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes Arolygu 2: Lles ac agweddau at ddysgu

Cofiwch gynnwys geirfa feintiol ac arfarnol ac enghreifftiau o waith 'go iawn'!

- A yw'r disgyblion yn dangos diddordeb mewn addysg grefyddol?
- Beth ydych chi'n teimlo y mae disgyblion yn ei ennill o wersi addysg grefyddol?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes Arolygu 3: Addysgu a phrofiadau dysgu

Cofiwch gyfeirio at enghreifftiau o'r ddarpariaeth. Amser i'r pwnc? % sy'n dewis fel opsiwn Ast. Cref? % sy'n cael achrediad am AGref statudol.

- Sut ydych yn gwybod bod eich ysgol yn bodloni'r gofynion statudol ar gyfer addysg grefyddol?
- Sut mae addysg grefyddol yn cael ei haddysgu yn eich ysgol?
- A yw'r addysg grefyddol yn llwyddo i ennyn diddordeb y disgyblion?
- Pa mor dda y mae'r gwersi/gweithgareddau yn datblygu gwybodaeth a dealltwriaeth y disgyblion o gredoau, dysgeidiaethau ac arferion crefyddol yn ogystal â'u medrau pwnc a'u medrau trawsgwricwlaidd?
- Beth yw ansawdd y cynllunio ar gyfer addysg grefyddol? (adeiladu ar wybodaeth, dealltwriaeth a medrau blaenorol? amcanion clir? dulliau addysgu? adnoddau?)
- Pa mor dda y mae'r adborth mewn addysg grefyddol yn helpu disgyblion i wybod pa mor dda y maent yn ei wneud a beth mae angen iddynt ei wneud i wella?
- Ym mha ffyrdd ydych chi'n asesu ac yn olrhain cynnydd disgyblion mewn addysg grefyddol?
- Sut mae'r cynllunio ar gyfer addysg grefyddol yn helpu'r disgyblion i fod yn unigolion uchelgeisiol, hyderus, dyheadol a gwybodus? A ydych wedi dechrau ymateb i argymhellion 'Dyfodol Llwyddiannus'?

- I ba raddau y mae'r ysgol yn rhoi ystod eang a phriodol o brofiadau, tu fewn a thu allan i'r dosbarth, er mwyn datblygu diddordeb a medrau'r disgyblion mewn addysg grefyddol?
- A yw'r ysgol yn trefnu unrhyw deithiau neu ymweliadau sy'n gysylltiedig ag addysg grefyddol? Pa grwpiau blwyddyn, pa mor aml, a sut mae'r teithiau hyn yn cyfoethogi'r cwricwlwm?
- A yw'r addysg grefyddol yn adlewyrchu natur cyd-destun yr ysgol? A yw'n adlewyrchu amrywiaeth ddiwylliannol, ieithyddol ac ethnig Cymru ac ardal leol yr ysgol?
- I ba raddau mae'r gweithgareddau addysg grefyddol yn rhoi cyfleoedd cynyddol bwrpasol i ddisgyblion ymarfer a datblygu eu medrau llythrennedd, rhifedd a TGCh i'r safon briodol?'
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

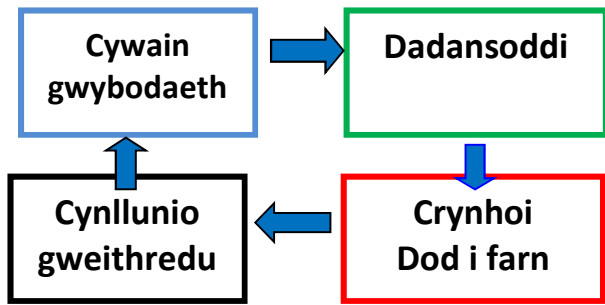
Maes arolygu 4: Gofal, cymorth ac arweiniad

- I ba raddau mae gwersi/gweithgareddau addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fod yn ddinasyddion gweithredol?
- Sut mae'r disgyblion yn dylanwadu ar yr hyn y maent yn ei ddysgu mewn addysg grefyddol?
- A yw'r ysgol yn cymryd rhan mewn unrhyw weithgareddau cymunedol neu a oes ganddi gysylltiadau ag unrhyw arweinwyr neu sefydliadau ffydd?
- Beth yw cyfraniad addysg grefyddol i ddealltwriaeth disgyblion o'u diwylliant, y gymuned leol a'r byd ehangach?
- Rhowch enghreifftiau o sut mae addysg grefyddol wedi helpu disgyblion i ddeall materion yn ymwneud â chydarddoldeb ac amrywiaeth, ystrydebau neu eithafiaeth grefyddol, hawliau dynol?
- I ba raddau mae'r ysgol yn helpu disgyblion i ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol?
- Pa mor dda mae'r ysgol yn datblygu gallu disgyblion i fyfyrion ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrion ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain?
- A yw'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol parthed addoli ar y cyd?
- Beth yw ansawdd yr addoli ar y cyd? Pa mor dda y mae'r ysgol yn ei gynllunio dros gyfnod?
- Sut mae'r ysgol yn cadw disgyblion yn ddiogel rhag peryglon radicaleiddio, e.e. *deunydd eithafol naill ai drwy siaradwyr gwadd neu siaradwyr ar ymweliadau a safleoedd?*
- Sut ydych chi'n sicrhau y caiff pryderon ynghylch sylwadau a wneir gan ddisgyblion yn ystod gwersi addysg grefyddol eu hystyried yn briodol?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Maes arolygu 5: Arweinyddiaeth a rheolaeth

- A oes gan yr arweinydd pwnc addysg grefyddol y medrau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc yn effeithiol?
- A yw'r staff yn gallu manteisio ar ddatblygiad proffesiynol mewn addysg grefyddol?
- Sut ydych yn dyrannu adnoddau i gynorthwyo i addysgu addysg grefyddol?
- Sut caiff rhieni eu hysbysu am eu hawl i dynnu disgyblion o wersi addysg grefyddol? Sawl disgybl sy'n cael eu tynno o wersi addysg grefyddol gan eu rhieni ac a oes gan yr ysgol drefniadau da i ddarparu ar eu cyfer yn ystod gwersi addysg grefyddol? A yw'r nifer hon wedi cynnydd/gostwng/aros yr un fath dros y 5 mlynedd diwethaf? O ba grwpiau y daw'r disgyblion hyn? A ydych yn cael sgwrs a rhieni ynghylch eu penderfyniad?
- Ym mha ffyrdd y mae darpariaeth eich ysgol ar gyfer addysg grefyddol yn helpu i hyrwyddo cydlynad cymunedol gwell?
- Pa mor aml ydych chi'n monitro addysg grefyddol? Sut caiff y wybodaeth hon ei rhannu a staff perthnasol eraill?
- A ydych yn ystyried safbwyntiau disgyblion yn yr adroddiad hunan-arfarnu a'r cynlluniau gweithredu?
- A ydych yn cydweithio gydag athrawon sy'n addysgu addysg grefyddol mewn ysgolion eraill? Beth yw effaith hyn?
- Beth yw'r 'enghraifft gorau o addysg grefyddol' y gallwch ei rannu gyda'ch CYSAG lleol neu gydag athrawon eraill?
- Pa faterion gwella sydd angen sylw yn ystod y flwyddyn nesaf?

Sut y gall CYSAGau fonitro safonau?

Sut y gall CYSAG gywain gwybodaeth?

- trwy ofyn i ysgolion gyflwyno gwybodaeth a hunan arfarniad;
- trwy gomisiynu 'arbenigwr' i ymweld â sampl o ysgolion a darparu adroddiad tymhorol;
- trwy drefnu bod yr aelodau yn ymweld ag ysgolion;
- trwy ofyn i ddisgyblion, staff a llywodraethwyr mewn sampl o ysgolion gwblhau holiadur ar-lein;
- trwy edrych ar ganlyniadau arholiadau allanol ac asesiadau athro CA3 (ysgolion uwchradd yn unig)

Pa ffynonellau sydd ar gael yn eich hardal chi?

- Dadansoddiad o adroddiadau hunan arfarnu ysgolion;
- Dadansoddiad o bolisiâu, cynlluniau gwaith, cynlluniau datblygu ysgolion;
- Data perfformiad ysgolion: asesiadau athrawon CA3, canlyniadau TGAU, Safon UG/A;
- Adroddiadau ymweliadau ysgol gan aelodau CYSAG;
- Dadansoddiad o holiaduron ysgol, arolygon ar-lein (disgyblion, staff, llywodraethwyr) wedi'u cyflwyno gan benaethiaid, cydlynwyr neu CYSAG/Cymdeithas CYSAGau Cymru;
- Cyflwyniadau gan gydlynwyr, athrawon, penaethiaid, disgyblion;
- Llwyddiant mewn cystadlaethau, achrediadau allanol.

Rhifau - meintiau a chyfrannau

bron bob un	=	gydag ychydig iawn o eithriadau
y rhan fwyaf	=	90% neu fwy
llawer	=	70% neu fwy
mwyafrif	=	dros 60%
tua hanner	=	agos at 50%
lleiafrif	=	o dan 40%
ychydig	=	o dan 20%
ychydig iawn	=	llai na 10%

Pwy sy'n cyfrannu tuag at y monitro?

- athrawon ac aelodau o UDRh ysgolion
- aelodau CYSAG
- swyddogion Awdurdod Lleol/GwE
- athrawon a nodwyd fel athrawon neilltuol
- disgyblion
- llywodraethwyr
- rhieni

Rhagorol

Perfformiad ac arferion cryf iawn, cynaledig

arbennig, da iawn, cryf iawn, eithriadol, yn rhagori ar, arbennig, ardderchog, gwyach, safon uchel iawn, ansawdd uchel iawn, ymestynnol, creadigol iawn, ymhell uwchlaw'r disgwyliadau, effeithiol iawn, hyfedr, meistrolgar

Digonol ac angen gwelliant

Cryfderau'n gorbwyso gwendidau, ond agweddau pwysig y mae angen eu gwella

boddhaol, priodol, addas, effeithlon, cymwys, perthnasol, digonol, digon, dilys, cadarn, diogel, canolig, cyson, cymedrol, anghyson,

Da

Nodweddion cryf, er y gall fod angen gwella mân agweddau

llwyddiannus, cryf, cadarn, medrus, buddiol, gwerthfawr, cadarnhaol, trwyadl, defnyddiol, nerthol, grymus, cynhwysfawr, defnydd da, cyson dda, effeithiol, pwrpasol

Anfoddhaol ac angen gwelliant ar frys

Gwendidau pwysig yn gorbwyso cryfderau

annigonol, aneffeithlon, dim, amhriodol, aneffeithiol, anaddas, methu, gwan, gwael, cyfyngedig.

Geiriau/ymadroddion defnyddiol

Mae xxx wedi arwain at...

O ganlyniad i xxx mae safonau xxx wedi codi xx% er xx

Yn dilyn cyflwyno xxx mae xxx wedi gwella, fel y dangosir gan ...

Dengys xxx fod safonau xxx wedi...

Gwelir effaith xxx yn xxx sy'n dangos bod....

Gellir gweld gwelliant mewn xxx yn ....

Gellir gweld dylanwad xxx yn y gwelliant/cynnydd...

Dengys XXXXX bod x% o'r disgyblion yn gallu/bod gan x% o'r disgyblion

...

...

Beth ddylid ei gynnwys?

- Effaith ymyrraeth ar (safonau, lles, addysgu, agweddau, gwerthoedd)
- Tueddiadau dros gyfnod
- Cymhariaeth ag ysgolion eraill (?)
- Barn - defnyddio termau arfarnol
- Meintioli pa bryd bynnag y bo'n bosibl

Maes arolygu 1: Safonau Addysg Grefyddol

Pa mor dda y mae disgyblion yn ymdrin â'r cwestiynau sylfaenol, yn archwilio i gredoau, dysgeidiaethau ac arfer(ion) crefyddol ac yn mynegi ymatebion personol i gredoau, dysgeidiaethau, arferion, a chwestiynau sylfaenol? Beth welwch chi yn eu gwaith sy'n dangos eu cynnydd dros amser?

- Defnyddiwch: gwaith y disgyblion, asesiadau athrawon, teithiau dysgu, arsylwadau gwersi i lunio barn.
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, adroddiadau arholwyr CBAC.

Nodiadau:

Maes safonau addysg grefyddol ein disgyblion yn: **BARN**

Maes arolygu 2: Lles ac agweddau at ddysgu am Addysg Grefyddol?

Beth ydych chi'n teimlo y mae disgyblion yn ei ennill o wersi addysg grefyddol?

- Defnyddiwch: gwaith disgyblion, dadansoddiad o holiadur addysg grefyddol, cofnodion grŵp ffocws/Cyngor Ysgol
- I'ch helpu mae: Arweiniad atodol: gwrando ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017),

Nodiadau:

Maes agweddau disgyblion tuag at addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: **BARN**

Maes arolygu 3: Addysgu a phrofiadau dysgu mewn Addysg Grefyddol?

Pa mor dda yw'r cynllunio a'r addysgu mewn addysg grefyddol? Rhwch enghreifftiau o brofiadau addysg grefyddol cyfoethog

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, arsylwadau gwersi, gwaith disgyblion, holi disgyblion
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, Addysg grefyddol mewn ysgolion uwchradd (ESTYN, Haf 2013), Addysg grefyddol a moesol yng NghA2 a ChA3 (ESTYN, Haf 2018)

Nodiadau:

Maes safonau addysgu addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: **BARN**

Maes arolygu 4: Gofal, cymorth ac arweiniad mewn Addysg Grefyddol?

I ba raddau mae gwersi/gweithgareddau addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fyfyrion ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrion ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain? Sut mae addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fod yn ddinasyddion gweithredol? I ba raddau y mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd effeithiol i ddisgyblion ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol?

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, cyfweiliadau gyda disgyblion, rhaglen addoli ar y cyd yr ysgol, cylchlythyr ysgol, cofnodion yr ysgol o unrhyw droseddau casineb/bwlio.
- I'ch helpu mae: Canllawiau CYSAG, Canllawiau ynglŷn ag addoli ar y cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru), Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017), Arweiniad atodol: gwrando ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017)

Nodiadau:

Ydy'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy

Nac ydy

Maes cyfraniad addysg grefyddol i ddatblygiad personol disgyblion a chydlynid cymunedol yn: **BARN**

Maes arolygu 5: Arweinyddiaeth a rheolaeth mewn Addysg Grefyddol?

A oes gan yr arweinydd pwnc addysg grefyddol y medrau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc yn effeithiol? Sut ydych yn gwybod?

- Defnyddiwch: cynlluniau gwaith, adroddiadau monitro a hunan arfarnu, arfarniad o ddata, cyfweiliadau gyda'r cydlynnydd a'r llywodraethwr dynodedig/ymwelydd CYSAG, cofnodion cyfarfodydd staff, cynllun gwella, arfarniad cynnydd, astudiaeth achos yn dilyn cydweithio ysgol-i-ysgol.
- I'ch helpu mae: canllawiau CYSAG

Nodiadau:

Maes arweinyddiaeth a rheolaeth mewn addysg grefyddol yn: **BARN**

Agweddau i gael sylw

Camau gweithredu

Pwy?

Erbyn pryd?

		Nid oes rhaid rhannu'r manylion hyn gyda CYSAG ond mae angen i gofnodion yr ysgol sicrhau bod atebolrwydd yn glir i staff a llywodraethwyr	

Arfarniad crynodol a fydd yn cyfrannu at arfarniad yr ysgol o 'Ddatblygiad Personol (4.2)'

Cryno! Tua 50 o eiriau.

**Enw'r pennaeth
Llofnod y pennaeth
Dyddiad:**

3.5: Taflen gofnodi ar gyfer aelodau CYSAGau Gwynedd a Môn wrth iddynt fynychu sesiwn addoli ar y cyd

Cyngor Sefydlog ar Addysg Grefyddol

Mynychais sesiwn addoli ar y cyd mewn:	ysgol arbennig ysgol gynradd ysgol uwchradd	☐ ☐ ☐
Mynychais sesiwn addoli ar y cyd:	torfol/ysgol gyfan dosbarth cyfnod allweddol	☐ ☐ ☐
Yn cyfrannu i'r sesiwn addoli ar y cyd oedd:	y pennaeth disgyblion athro/athrawon arweinydd crefyddol lleol rhiant/rhieni llywodraethwr	☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐
Roedd y sesiwn addoli ar y cyd wedi para:	llai na 5 munud rhwng 5-10 munud rhwng 10-15 munud dros 15 munud.	☐ ☐ ☐ ☐

Thema'r sesiwn addoli ar y cyd oedd: _____

Clywais:

Stori Feiblaidd		Cyflwyniad gan oedolyn	
Stori o draddodiad crefyddol arall		Cyflwyniad gan y disgyblion	
Stori foesol/cyfoes/hanesyddol addas		Disgyblion yn myfyrio'n dawel mewn ymateb i ysgogiad	
Disgyblion yn gweddïo (yn unigol neu ar y cyd)			
Emyn /carol Cristnogol			
Cân addas			

Tanlinellwch y tri datganiad gorau sy'n disgrifio'r sesiwn addoli ar y cyd.

Heddiw, roedd y sesiwn addoli ar y cyd yn:

- datblygu gallu dysgwyr i fyfyrion ar eu teimladau, eu gwerthoedd a'u hagweddau eu hunain;
- datblygu ymwybyddiaeth dysgwyr o fywyd mewnol a dimensiwn ysbrydol pob unigolyn;
- trafod a hybu ymatebion i gwestiynau sylfaenol ynglŷn ag ystyr bywyd, newid a marwolaeth;
- datblygu credoau a gwerthoedd, yn bersonol ac yn gymunedol fel ei gilydd;
- hybu dealltwriaeth o gredoau a gwerthoedd pobl eraill naill ai yn lleol neu yn fyd-eang;
- cynyddu hunan-barch ac ymdeimlad o bwrpas mewn bywyd;
- meithrin y gallu dynol i wneud dewisiadau moesol er da neu er drwg;
- hybu gwerthoedd, ystyr a phwrpas a rennir;
- darparu cyfleoedd i fyfyrion ar y digwyddiadau a'r profiadau 'hapus' a 'thrist' sy'n effeithio ar gymuned yr ysgol a'r gymuned leol, ac i'w rhannu;
- ategu dealltwriaeth ar y cyd o sut y gall dysgwyr unigol ac ysgol gyfrannu'n gadarnhaol at y gymuned ehangach
- datblygu dealltwriaeth o amrywiaeth ac anghydraddoldeb byd-eang.

Unrhyw sylw arall:

3.6 : Cynllun Gweithredu CYSAG Gwynedd 2017-20

Adroddiad Blynyddol CYSAG Gwynedd 2017-18 a thrafodaethau cyfarfodydd 2018-19	Camau Gweithredu 2017-20 ALI (Awdurdod Lleol) YP (Ymgynghorydd Pwnc) AC (Aelodau CYSAG)	Tystiolaeth	Deilliannau	
Cwricwlwm i Gymru Maes Dysgu a Phrofiad: Y Dyniaethau "Yr hyn sy'n bwysig"	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod penaethiaid, athrawon, llywodraethwyr ac aelodau CYSAG yn wybodus am ofynion Cwricwlwm i Gymru (YP) Cyfrannu at drafodaethau lleol er mwyn cynllunio profiadau dysgu sy'n ymateb i'r 'hyn sy'n bwysig' ym Maes Dysgu a Phrofiad Dyniaethau. (ALL+YP+AC) Cynrychioli Gwynedd mewn unrhyw drafodaethau cenedlaethol parthed datblygu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu (ALL+ YP + AC) Datblygu Maes Llafur Cytûn ar gyfer ysgolion Gwynedd sy'n adlewyrchu egwyddorion Cwricwlwm i Gymru 	<ul style="list-style-type: none"> Cofnodion CYSAG Gwynedd Cofnodion Cymdeithas CYSAGau Cymru Gohebiaeth a chanllawiau CYSAG Gwynedd i ysgolion. Maes Llafur Cytûn Gwynedd Enghreifftiau o arferion da 	<ul style="list-style-type: none"> Maes Llafur Cytûn Gwynedd yn adlewyrchu egwyddorion Cwricwlwm i Gymru Addysg Grefyddol yn cael ystyriaeth lawn wrth i ysgolion adolygu'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu. Y ddarpariaeth ar gyfer addysg grefyddol yn dda neu'n well ym mhob ysgol. Safonau addysg grefyddol yn dda neu'n well ym mhob ysgol. 	
Hwyluso Addoli ar y Cyd o ansawdd da/da iawn	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod ysgolion yn cydymffurfio a'r gofynion statudol mewn perthynas ag addoli ar y cyd a darparu sesiynau addolir ar y cyd o ansawdd. Annog ysgolion i wahodd aelodau o GYSAG Gwynedd i fynychu sesiynau addoli ar y cyd 	<ul style="list-style-type: none"> Gohebiaeth i ysgolion Adroddiadau llafar aelodau CYSAG Cyfeiriadau tuag at addoli ar y cyd yn adroddiadau ESTYN 	<ul style="list-style-type: none"> Adroddiadau ESTYN yn nodi bod addoli ar y cyd yn dda. Pob ysgol yn cydymffurfio â'r gofynion statudol. Gwell dealltwriaeth ymhlith aelodau CYSAG o natur addoli ar y cyd mewn ysgolion. 	
<i>Cefnogaeth i GYSAG Gwynedd?</i>	•	•	•	
<i>Profiadau cyfoethog – cyfraniad partneriaid lleol i ddatblygu dealltwriaeth o addysg grefyddol o fewn y cwricwlwm newydd?</i>	•	•	•	